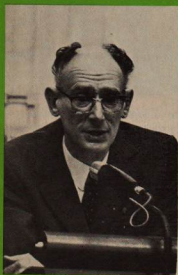

GEZOND GEZIN/APRIL, 1977

Te gast:

drs. J. J. Voogd

Mogen mensen zelf uitmaken naar welke film ze gaan kijken? Of moet er iemand of iets zijn ter beoordeling van wat (on)geschikt is? 't Rommelt nog steeds: nauwelijks is de filmkeuring-voor-volwassenen afgeschaft, of de procureurs-generaal komen in actie tegen het draaien van porno-films in gewone bioscopen.

We willen ook in GG ruimte geven voor discussie over deze zaak, waarbij we van hoog (minister Van Agt) tot laag (de bioscoopbezoeker) zijn betrokken. Vandaar dat drs. J. J. Voogd, Tweede-Kamerlid voor de Partij van de Arbeid, is gevraagd uit de doeken te doen waarom hij het initiatiefwetsontwerp voor afschaffing van de filmkeuring heeft ingediend en welke gevolgen hij (niet) verwacht.

Filmkeuring: no

Het is er in één opzicht niet gemakkelijker op geworden te schrijven over de afschaffing van de filmkeuring voor volwassenen – een initiatief-ontwerp van collega Haas-Berger en mij – sinds ik een tijdje geleden daarom ben gevraagd. Eind december heeft de minister van justitie besloten langs een juridische omweg feitelijk het door beide Kamers aanvaarde wetsontwerp te onkrachten en het kost mij moeite om in diepe verontwaardiging daarover, over dát aspect niet te schrijven. Ik hoop deze beheersing op te brengen.

Het belangrijkste voor de lezers van Gezond Gezin is wellicht de vraag wat het motief van de initiatiefnemers was. Immers, zo is een begrijpelijke vraag, wie is er gebaat – behalve een aantal commerciële exploitanten – bij een groter publiek voor en waarschijnlijk een groter aanbod van films vol geweld en erotiek, die bovendien vaak van laag cineastisch gehalte zijn?

Antwoord op die vraag zou kunnen zijn: niemand – ware het niet dat een groter goed in het geding was. Ons staatkundig stelsel is gebaseerd op het feit dat mensen in staat worden geacht hun stemrecht verantwoord te hanteren, hun gedachten vrijelijk te uiten, hun levensgezel te kiezen, hun kinderen op te voeden. Deze verantwoordelijkheden zijn direct of indirect in de grondwet aan hen toegekend. Een samenleving die niet fundamenteel uitgaat van mensen die op hun verantwoordelijkheid kunnen worden aangesproken, is geen gezonde samenleving. Mensen – kostbaarder dan fijn goud van Ofir! – moeten ernstig worden genomen. Een verantwoordelijke maatschappij zal nooit worden bereikt als mensen niet zèlf afstoten wat lelijk, benedenmaats en goor is. Natuurlijk kent een verantwoordelijke

samenleving ook grenzen; maar het is aan de onafhankelijke rechter, en niet aan de politici, om te bepalen wanneer die grenzen – die in het persoonlijke leven liggen – worden overschreden.

Risico?

Vanuit deze (al te beknopt weergegeven) visie is het onjuist en zelfs onverdragelijk als een kleine groep mensen ergens zit uit te maken wat andere volwassenen wel of niet (vrijwillig!) aan films mogen zien. Evenzeer als het onverdraaglijk was dat volgens het inmiddels geschrapt art. 221 van de gemeentewet één man (de burgemeester) kon bepalen welk toneelstuk wel of niet door de volwassen bevolking van zijn gemeente mocht worden bezocht.

In de debatten in de Tweede en Eerste Kamer is ons steeds gevraagd: neem je hiermee toch niet een risico dat je je medemens zou moeten besparen? Zoals een door mij zeer gewaardeerde collega van een andere partij zei: moet je niet de moed hebben om je medemens ook iets *niet* aan te doen? Een vraag die me tot veel nadenken heeft gebracht, daar hij immers vanuit dezelfde optiek, namelijk respect voor de medemens, wordt gesteld.

nodzaak of ongewenst?

Niettemin heb ik de vraag tenslotte met overtuiging ontkennend beantwoord. Werkelijk vertrouwen in medemensen verwezenlijk je slechts door niet vóór hen maar dóór hen te laten beslissen. En zo'n vertrouwen in mensen – vooral in de jongere generatie – heb ik. Zonder dat vertrouwen zou ik niet weten hoe in deze samenleving te kunnen bestaan. Dan immers pas zou deze wereld een onleefbare worden, waarin de ene mens, barstend van wantrouwen, de ander een wolf zou zijn.

Vertrouwen in mensen brengt risico's mee, ongetwijfeld. Maar gebrek aan vertrouwen brengt ons óf in een jungle óf in een dictatuur.

Nieuwsgierigheid

Is overigens dat risico op dat terrein waarover dit artikel handelt zo groot?

Het is mij in de jaren, waarin ik met deze zaak bezig ben geweest, opgevallen dat na een begrijpelijke periode van 'nieuws-gierigheid' vooral jonge mensen

het al gauw voor gezien hielden en films als *Deep throat* en *The devil in miss Jones* gewoon vervelend en belachelijk vonden. (Om twee films als voorbeeld te geven, die ik zelf heb gezien en die door de procureurs-generaal als ontoelaatbaar zijn genoemd.)

Dat is dan ook de gezondste wijze om dit soort films te doen verdwijnen: niet door een censuur van bovenaf maar door gebrek aan interesse van de burger zelf. Het commerciële succes van deze films verdwijnt

dan vanzelf. De 'zelf-regulatie' van de filmexploitant voltrekt zich dan via het minder rinkelen van de kassa. Welke betere situatie kan men zich denken! Het is overigens opvallend dat, in ieder geval tot enkele jaren geleden, de praktijk van de filmkeuring veelal was dat de seks en niet het geweld werd aangegrepen om censuur uit te oefenen, hoewel de strekking van veel discussies binnen en buiten het parlement er een was van 'nou ja, seks is ook niet meer het belangrijkste, maar al dat geweld...'. (Ook de actie van de procureurs-generaal richt zich, gezien de door hen genoemde voorbeelden, weer op de erotiek en niet op het geweld.) *Spaghetti-westerns* (Italiaanse 'wild-westfilms', die harder zijn dan de Amerikaanse) waarbij het bloed bijna van het scherm spatte, waren te kust en te keur te zien. Huichelachtigheid op dit punt ligt in de Nederlandse samenleving hoger opgetast dan we ons vaak bewust zijn.

Wereld van geweld

De vraag is gerechtvaardigd of men die samenleving dan niet moet beschermen tegen een groot aanbod van sadisme en geweld.

Ook hier is mijn antwoord ontkennend. Een gezonde samenleving stoot zelf het geweld, voor zover dat in films als sensatie wordt gebracht, uit. Ik heb er ook vertrouwen in dat dit na enige tijd gebeurt; en zolang dat niet gebeurt is de film de afspiegeling van geweld dat er in deze wereld is. Dat bestrijdt men niet door het verbieden van films. Wie toelaat dat deze wereld zich tot de tanden toe bewapent, dat er in deze wereld

mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheid

gemarteld wordt en vermoord en zichzelf verontschuldigt door dan althans geweldfilms te verbieden, is naïef of huichelachtig.

Overigens heeft de Kamer in het aanvaarde wetsontwerp wel bescherming willen bieden aan de zeer jeugdigen die als het ware nog geen ingebouwd afweermecanisme hebben en die het filmgeweld als een 'overval' zouden moeten verwerken. Vandaar dat het wetsontwerp wel voorzorg in een keuring voor jeugdigen, uitgevoerd door een keuringscommissie met mensen deskundig op het terrein van de jeugd (onder wie ouders). Het wetsontwerp stelde de grens tot 14 jaar: de Kamer heeft in plaats daarvan twee grenzen - 12 en 16 jaar - ingevoerd.

Televisie

Het is niet uitgesloten dat afschaffing van de filmkeuring zal leiden tot een ander aanbod van films op de televisie. De oude bioscoopwet met zijn ouderwetse filmkeuring voor volwassenen gold krachtens de

omroepwet ook voor te vertonen films op de televisie.

Maar ook hier geldt dat in beginsel moet worden uitgegaan van de verantwoordelijkheid van ouders voor hun kinderen. Voorts gaat de omroepwet terecht uit van de eigen verantwoordelijkheid van omroeporganisaties; een verantwoordelijkheid die zij in het algemeen uitstekend hebben weten te dragen. Er is geen reden om aan te nemen dat in de toekomst daarin verandering zal komen.

Overigens, zoals gezegd: als ouders toch naar enig houvast verlangen ten aanzien van de keuze van films voor hun jonge kinderen, dan voorziet de nieuwe wet daarin door de instelling van een jeugdkeuring.

Aandurven

In het voorgaande heb ik geprobeerd duidelijk te maken dat het initiatief niet is ontstaan uit een onverschilligheid van 'alle remmen moeten los', noch uit een onderschatting van de afgrijselijke factor 'geweld' in de wereld. En evenmin uit een oppervlakkig optimisme.

In het geding is de fundamentele overtuiging dat een leefbare wereld pas dan aanwezig is als mensen verantwoordelijkheid voor anderen en tegenover zichzelf weten te nemen. Die situatie is alleen te verwezenlijken als wij mensen ook op die verantwoordelijkheid durven aan te spreken. Dat zal niet zonder enig risico zijn. Maar hoe zal deze wereld ooit aan de opdracht van haar Heer kunnen voldoen als mensen het niet met mensen aandurven?

Drs. J. J. Voogd